

سناریوهای محتمل

بر این اساس، سه سناریو را می‌توان برای میزان عوائد مستقیم اقتصادی ایران به واسطه ترانزیت کالا از خاک کشور در نظر گرفت. در سناریوی اول فرض می‌کنیم ایران بتواند ۲۰ میلیون تن بار ترانزیتی را در کوتاه‌مدت به کریدورهای خود جذب کند. در سناریوی دوم ۸۰ میلیون تن و در سناریوی سوم ۳۰۰ میلیون تن (نهایت ظرفیت). تحقق سناریوی اول با استفاده از ظرفیت‌های موجود حمل‌ونقل و تجارت در کشور کاملاً در دسترس است؛ به بیان دیگر، در کوتاه‌مدت و بدون افزودن بر حجم زیرساخت‌های موجود و صرفاً با حذف برخی موانع نرم‌افزاری موجود بر سر راه ترانزیت، حجم ترانزیت از خاک ایران را می‌توان تا ۲۰ میلیون تن افزایش داد؛ این در حالی است که در سال‌های ۱۳۹۸، ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰، حجم کل ترانزیت کالا از خاک ایران به ترتیب ۷، ۵ و ۱۲ میلیون تن گزارش شده است.

برای تحقق سناریوی دوم و عبور ۸۰ میلیون تن کالای ترانزیتی از خاک ایران علاوه بر استفاده از روش‌های نرم‌افزاری و رفع موانع، نیاز به بهبود و توسعه در زیرساخت‌های حمل‌ونقلی و تجاری کشور در پایانه‌های مرزی وجود خواهد داشت؛ بنابراین در میان‌مدت می‌توان امید داشت که با فراهم شدن زیرساخت‌های مورد نیاز، میزان کل سهم ایران از ترانزیت کالاهای بین‌المللی تا سقف ۸۰ میلیون تن و درآمد ارزی حاصل از این حجم جابه‌جایی به ۵ میلیارد دلار بالغ شود.

در خصوص سناریوی سوم، که به عنوان سناریوی بلندمدت برای ترانزیت کالا از طریق ایران مطرح است، دستیابی به جابه‌جایی ۳۰۰ میلیون تن کالای ترانزیتی علاوه بر رفع موانع نرم‌افزاری و سخت‌افزاری در داخل کشور، به بهبود روابط تجاری با سایر کشورها، افزایش چسبندگی اقتصادی با کشورهای هدف و اتخاذ رویکرد فعالانه در بازاریابی بارهای ترانزیتی نیاز است؛ به بیان دیگر، برای تحقق سناریوی سوم کشور به غلبه بر چرخه‌ای از موانع داخلی و بین‌المللی، هم‌زمان با برون‌نگری فعالانه نیازمند است. تحقق این سناریو می‌تواند ایران را به یکی از مهم‌ترین قطب‌های ترانزیتی و لجستیکی در جهان تبدیل کند و علاوه بر این، درآمد ارزی بالغ بر ۲۰ میلیارد دلار به صورت سالانه برای کشور به ارمغان بیاورد و بیش از یک میلیون شغل جدید نیز ایجاد کند.

ترانزیت مسافر هوایی

امروزه صنعت حمل‌ونقل هوایی را بخشی جدایی‌ناپذیر از اقتصادهای توسعه‌یافته و در حال توسعه می‌دانند. توسعه صنعت هوایی، محصول توسعه اقتصادی و زیرساخت مورد نیاز برای دستیابی به توسعه اقتصادی پایدار و درآمدت است؛ از همین رو به دلیل تأثیر شگرف این صنعت بر مؤلفه‌های اقتصادی، عمده کشورهای در حال توسعه و توسعه‌یافته در تلاش‌اند تا با تقویت این کانال، سرعت رشد سایر بخش‌های اقتصاد خود را نیز افزایش دهند.

هم‌اکنون صنعت حمل‌ونقل هوایی در حدود ۴٫۱ درصد از تولید ناخالص جهانی معادل ۳٫۵ تریلیون دلار را به خود اختصاص می‌دهد و با حمایت از ۸۷ میلیون شغل، بیش از ۵۸ درصد از گردشگران بین‌المللی را حمل می‌کند. ارزش کالاهایی که حمل‌ونقل هوایی حمل می‌کند، بالغ بر ۳۵ درصد ارزش کل کالاهایی است که از طریق مدهای دیگر حمل‌ونقل جابه‌جا می‌شوند. همین آمارها نشان‌دهنده اهمیت توسعه این صنعت برای کشورهای در حال توسعه‌ای چون ایران است.